Bwrdd Goruchwylio Eglwys Gadeiriol Bangor

Cyfarfod 6 Hydref 2025, drwy fideogynadledda

Presennol: Yr Athro Medwin Hughes (MH) (Cadeirydd) Matthew Corbett-Jones (MC-J)
Henry Gilbert (HG) Judi Hayward (JHa) Jane Heard (JHe)
Yr Esgob David Morris (+DM)
Y Parchedig Ganon Yr Athro Peter Neil (PN)

Gwesteion: Yr Archesgob Cherry Vann

Ymddiheuriadau: Yr Athro Timothy Wheeler (TW)

Yn bresennol: Simon Lloyd (SL)
Y Parchedig Dr Manon James (MJ) Deborah Tugwell (DT)
John Davies (JD)

		GWEITHREDU GAN:
1	**Gweddïau agoriadol**	
	Agorodd MJ y cyfarfod gyda gweddi.	
	Croesawodd y Cadeirydd yr Archesgob i'w chyfarfod cyntaf o'r Bwrdd Goruchwylio.	
2	**Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 9 Medi 2025 a datganiad cynnydd**	
	Adolygwyd cofnodion y cyfarfod blaenorol a'u cymeradwyo i'w cyhoeddi, fel yr oedd y datganiad cyhoeddus. Nodwyd, er bod cofnodion a datganiadau cyhoeddus y Bwrdd Goruchwylio wedi'u cyhoeddi ar wefan Eglwys Gadeiriol Bangor, eu bod yn anodd dod o hyd iddynt. Byddai trefniadau'n cael eu gwneud i'w lleoliad ar y wefan gael ei newid. Bydd cofnodion a datganiadau cyhoeddus y Bwrdd Goruchwylio hefyd yn cael eu cyhoeddi ar wefan y dalaith.	**DT**
3	**Materion sy'n codi**	
	Trafodwyd amryw o faterion sy'n codi o'r cofnodion.	
	Hysbysodd MJ y Bwrdd Goruchwylio fod rôl y Prif Swyddog Gweithredu i'w hail-lunio fel Rheolwr Gweithrediadau. Trafodwyd hyn ac er bod pawn yn cydnabod nad oedd recriwtio i rolau eraill yn ystod ymgynghoriad diswyddo yn ddelfrydol, gellid ei wneud, yn enwedig gan fod y rolau dan sylw yn sylweddol gwahanol. Roedd y Bwrdd Goruchwylio yn cydnabod pwysigrwydd strategol rôl y Rheolwr Gweithrediadau i'r gwaith sy'n cael ei wneud yn yr eglwys gadeiriol ar hyn o bryd ac awgrymodd gyflymu recriwtio i'r swydd.	

4 Diweddariad y Deon

Cyflwynodd MJ ddiweddariad llafar manwl ar ei mis cyntaf yn ei swydd fel Deon ac amlinellodd heriau amrywiol y rôl, a drafodwyd. Roedd yr heriau a wynebwyd yn sylweddol ac yn gymhleth ac yn cynnwys materion sy'n gysylltiedig ag adnoddau dynol yn ogystal â rhai ariannol a strategol.

Trafododd y Bwrdd Goruchwylio sut y gallai ddarparu cefnogaeth i MJ wrth iddi hi ac eraill yn yr eglwys gadeiriol lywio heriau o'r fath.

Diwylliant oedd y maes ffocws ar gyfer y cyfarfod felly cafodd ei drafod yn fanwl. Pwysleisiwyd yr angen am newid diwylliant yn yr eglwys gadeiriol gyda nodi na ellid gorfodi newid llwyddiannus i ddiwylliant, mae'n rhaid ei fodelu a'i amsugno o waelod cymuned yr eglwys gadeiriol i fyny trwy'r strwythur sefydliadol.

Gosod meincnodau ar gyfer newid diwylliant, o bosibl gan ddefnyddio egwyddorion sy'n bodoli eisoes fel Egwyddorion Nolan a'r rhai a amlinellwyd gan y sefydliad tri deg:wyth. Roedd modelu ymddygiad priodol yn hanfodol fel cam cyntaf a dylid trafod myfyrio ar fframweithiau ymddygiad da gyda phawb mewn swyddi uwch yn yr esgobaeth. Efallai y bydd defnyddio cymorth allanol yn briodol.

Roedd newid diwylliant yn rhywbeth yr oedd y Corff Llywodraethol yn ymgysylltu ag ef ar hyn o bryd ac roedd gwaith yn cael ei wneud ar lefel daleithiol yn unol â hynny.

Nododd yr Archesgob ei bod i gwrdd ag uwch staff yr esgobaeth ym mis Tachwedd.

5 Diweddariad diogelu

Rhoddodd MJ y wybodaeth ddiweddaraf i'r Bwrdd Goruchwylio ar faterion sy'n gysylltiedig â diogelu ac roedd wedi cael cyfarfodydd pellach gyda staff diogelu i drafod gwaith achos parhaus.

Roedd cydymffurfio â gofynion diogelu bellach yn well ond parhaodd gwelliannau i'r diwylliant ac ymwybyddiaeth ddiogelu cyffredinol.

Roedd gwaith pellach yn cael ei wneud ar Llawlyfr y Côr.

Teimlwyd y byddai'n ddefnyddiol i'r Bwrdd Goruchwylio gyfarfod gyda staff diogelu yn rheolaidd (o bosibl bob traean cyfarfod) i gadw i fyny â materion sy'n gysylltiedig â diogelu. **DT**

6 Meithrin gallu yn esgobaeth Bangor

Diweddarodd SL y Bwrdd Goruchwylio ar faterion o fewn yr esgobaeth ehangach. Parhaodd y gefnogaeth i gael ei ddarparu gan staff taleithiol,

yn enwedig mewn meysydd diogelu a chyllid: roedd y Cyfarwyddwr Cyllid wedi gweithio'n agos gyda staff esgobaethol i baratoi cyllideb esgobaethol ddrafft ar gyfer 2026. Roedd yr Ysgrifennydd Esgobaethol yn esgobaeth Trefynwy a'i staff yn darparu cefnogaeth o ran rhedeg yr esgobaeth o ddydd i ddydd ac wedi helpu i drefnu'r Gynhadledd Esgobaethol ddiweddar.

Roedd y Gynhadledd Esgobaethol wedi cytuno ar gyllideb esgobaethol gyda diffyg sylweddol.

Nodwyd y doll sy'n cael ei gymryd ar staff yr esgobaethol a chydnabu'r Bwrdd Goruchwylio y gefnogaeth sylweddol a ddarperir gan rannau eraill o'r Eglwys yng Nghymru.

Roedd angen i'r capasiti ychwanegol sy'n cael ei ddarparu barhau o leiaf am y tro. Roedd Joanna Thomas, Cyfarwyddwr Addysg yr Esgobaeth yn esgobaeth Bangor, wedi cytuno i weithredu fel
Ysgrifennydd Esgobaethol dros dro i ddarparu sefydlogrwydd ac arweinyddiaeth dros dro i staff yr esgobaeth, ond roedd angen arweinyddiaeth strategol tymor hwy.

7 Côr Eglwys Gadeiriol Bangor

Cafodd y Bwrdd Goruchwylio ei ddiweddaru ar faterion yn ymwneud â chôr yr eglwys gadeiriol. Cadarnhawyd bod y côr wedi cael gwahoddiad i ddychwelyd ar ôl ei seibiant mis gyda rhai o'r clercod lleyg yn dychwelyd. Ar hyn o bryd roedd yr organydd yn darparu arweinyddiaeth i'r côr yn absenoldeb y Cyfarwyddwr Cerddoriaeth.

8 Cynllun gweithredu a diweddaru camau gweithredu gan y Bennod a'r Grŵp Gweithredu

Adolygwyd a nodwyd y log gweithredoedd wedi'i ddiweddaru. Trafodwyd y Grŵp Gweithredu, yn enwedig aelodaeth y Grŵp a oedd yn teimlo bod angen ei adolygu gan MJ a'r Archesgob i sicrhau ei fod yn parhau i fod yn addas.

Dyddiad y cyfarfod nesaf

Cadarnhaodd MH y byddai'r Bwrdd Goruchwylio yn cyfarfod nesaf ddydd Llun 3 Tachwedd am 18.00, drwy fideo-gynadledda.

Cytunwyd mai cyfathrebu fyddai'r maes ffocws ar gyfer y cyfarfod a byddai staff perthnasol yn cael eu gwahodd i fynychu'r cyfarfod **DT** Felly.

Gweddïau i gloi

Caeodd PN y cyfarfod mewn gweddi.